

Paraules de Júlia

*Proposta
didàctica*

Carles Alcoy

ESPLAI

© 2016 Joan Bustos
Coberta de Miquel Mollà
190x130 mm, 136 pàgines
Enquardernació en rústica

© 2016 Edicions del Bullent, SL
De la Taronja, 16 - 46210 Picanya
☎ 961 590 883
info@bullent.net
Directora de la col·lecció: Pilar Puchades

PRÈVIA

Abans de llegir un llibre cal mirar-li la cara

gafeu el llibre. Passeu-lo d'una mà a l'altra. No l'obriu. Deseu-lo a la taula davant vostre, tot mirant la portada. Agafant-lo amb la mà d'ús (segons si sou dretans o esquerrans), tombeu-lo fins que tingueu davant el culet del peluix. Llegiu la contraportada. Poseu-lo com per començar a llegir. Obriu-lo i passeu tres planes. Veureu els crèdits, i que és el Premi Enric Valor del 2015, i els membres del jurat, i sabreu que la coberta i el disseny de la col·lecció l'ha fet en Miquel Mollà. I que hi ha un munt de gent que hi ha treballat: maquetadors, correctors, impressors...

Passeu plana. A la dreta hi posa: "1. L'estiu". Passeu plana de nou, és la pàgina onze. Llegiu aquesta primera plana, tanqueu el llibre i no hi torneu fins passats deu minuts, mínim.

Aquí comença una novel·la amb un contingut dur, però també plena d'emocions. Protagonitzada per joves, amb un tractament clar i una denúncia necessària de la situació de la infantesa i joventut en la nostra societat. Hi haurà qui la trobarà atrevida. Alguns pensem que és més atrevit anar per la vida sense llegir, sense entendre què succeeix al nostre voltant. O pitjor, amagant allò que passa, per tal que sembli que no hi ha problemes, ni pobresa, ni violència, ni fam, ni guerres. Som uns quants que sabem que sols la lectura conscient ens traurà del perill. I aquest és un gran missatge del llibre que no debades ha tingut el premi d'un senyor que es deia Enric Valor. Ens cal ser valents, especialment davant dels poderosos.

Com això ha passat sempre, sempre hem tingut les mateixes històries, sempre els mateixos personatges amb les mateixes pors.. en la novel·la hi podeu trobar, a més, vampirs, madrastrès, llops, caputxetes, belles, bèsties, fins i tot un Ulisses tendre i dolç, i un ciclop penedit, i psíquics i cupidos... i dolents de debò. Comencem així, mirant de veure on tenen orígens aquests personatges.

PART 1. CONSTRUCCIÓ DE PERSONATGES

1.1. Inspira!

Un vampir és un ésser que s'aprofita de l'energia dels altres, normalment prenent la seva sang o el seu alè. Per extensió podem pensar que és una manera d'actuar de molts humans, així podríem dir que alguns personatges es mantenen prenent energia i forces d'altres, per exemple. Relacioneu amb fletxes o estaques d'avellaner les relacions vampíriques entre els personatges de les columnes:

Helena	Helena
Júlia	Júlia
Narcís	Narcís
Mare de l'Helena	Mare de l'Helena
Mare de la Júlia	Mare de la Júlia
Pato	Pato
Adam	Adam
Pare de l'Helena	Pare de l'Helena
Tània	Tània
Filla de la Júlia	Filla de la Júlia

Us sembla que hi ha alguna relació paràsita? Tothom ho fa? Cap ni una? Moltes? I si fos així... quins creieu que són els dos personatges més vampiritzats? Sou els joves qui us aprofiteu dels pares? És a l'inrevés?

1.2. Herois!

Ulisses (o Odisseu) és un heroi antic. No va ser el més fort, ni el més valent, ni el més ric de tots els grecs que van lluitar en una guerra provocada per la bellesa d'Helena, símbol de l'Hèl·lade, Grècia. Sí que va ser el més llest.

El cas és que Ulisses, n'estava molt de la seva dona i el seu fill. Tant que va travessar la mar, va deixar totes les oportunitats i riqueses que li van sortir pel camí, i va vèncer tota mena d'entrebancs, entre les que destaca la seva lluita amb Polifem, un ciclop gegantí amb un sol ull que el tanca en una cova i prova d'eliminar-lo. Quan es desfà d'ell s'enfronta als pretendents de la seva dona, que han aprofitat que ell no hi era per anar-li al darrera. Finalment, ajudat per la deessa del seny, Atenea, els venç i és feliç amb la seva família.

Sereu capaços de trobar un personatge de la novel·la que passi per unes aventures semblants? I els personatges vinculats?

1.3. Mares i filles

Hi ha qui diu que la pitjor rivalitat és entre semblants. Podreu fer parelles dels personatges que s'assemblin a les que us proposo aquí?

La bella i la bèstia

La madrastra i Blancaneus

Caputxeta i el llop

Patufet i el bou

La Ventafocs i la madrastra

Us heu trobat vosaltres en alguna situació en què us veieu en algun d'aquests papers?

1.4. Petites etimologies (el nom de la cosa)

Sovint fem servir els noms sense ser-ne conscients de què poden significar. Otxoa ens diu la novel·la que vol dir llop en basc. Estava predestinat en Narcís? Era un nom que s'havia posat ell, fals, però creieu que n'era conscient? Era un avís que no podia ser altra cosa? En aquest cas, n'era responsable dels seus actes? Volia advertir del seu perill? O era un fatxenda?

Narcís, al mite clàssic, menysprea una nimfa de nom Eco, que de tant plorar esdevé la repetició del so dels rius. Podria ser la mare de la Júlia? Hi veieu relació?

Mireu de trobar què signifiquen els noms, a veure si us suggereixen res, i buscareu els vostres també, és clar.

- Patrici (*Pato*):
- Adam:
- Narcís:
- Helena:
- Júlia:
- Tània:
- Lluís:

Sabeu si us van posar el vostre nom pel seu significat? Pregunteu-ho. Hi coincideix, el vostre caràcter amb el significat?

1.5. Construïm tòpics amb adjectius

En dues fases, penseu en els atributs d'un personatge. Per exemple, un llop, normalment és:

Perillós, atrevit, arrogant, fosc, gran, gros, astut, fort, egoista, manipulador, pelut, mentider, atractiu,...

Primera fase

Ara vosaltres, cinc trets principals de:

Un heroi és:

Una heroïna és:

Un príncep és:

Una princesa és:

Una bruixa és:

Un bruixot és:

Un rei és:

Una reina és:

Una madrastra és:

Un padrastre és:

Un ogre és:

Una ogressa és:

Us sembla que hi ha alguna relació o dissemblança entre els papers d'homes i de dones? Quina?

Per cert, sabieu que una de cada quatre dones i un de cada set homes patiran algun cop un episodi de violència sexual?

Us sembla que podem relacionar això amb els personatges i els seus atributs? Argumenteu la vostra resposta.

Segona fase de construcció

Coneixeu gent a qui li pugueu aplicar quatre de les cinc característiques? Us sembla que els personatges de les novel·les poden ajudar a entendre el nostre entorn, o no? Us sembla que són pur entreteniment?

1.6. Anem a la biblioteca

Fàcil! Podreu dir el nom de cinc personatges de ficció que surtin al llibre? I de deu?

1.7. Observació lingüística

Hi ha dos personatges que canvien de llengua, quins són?

Això els canvia d'alguna manera?

Perquè?

Canviem, nosaltres, quan parlem una altra llengua?

Les coses són iguals, independentment de la llengua?

És el mateix,

Béstia, Bèstia, Beast, Bête? Cerca-ho...

o

Querer / Estimar / To Love / Aimer?

Ho veieu igual, si o no. I per què?

PART 2. CONSTRUCCIÓ DE L'ACCIÓ

2.1. El poder de la paraula

Hi ha qui diu que les coses són si les diem. I que aquí naix la bogeria dels pares o mares quan els xics diuen per primer cop “papa” o “mama”.

- A) Sabeu a quina religió i dins de quin ritual de memòria i evocació s'esmenta la frase ritual "Paraula de..."?
B) Recordeu expressions o frases fetes on hi surti "paraula".

2.2 El temps passat

El llibre està dividit en quatre parts diferents en extensió identificades amb les estacions. Tenen unes 54, 26, 64 i 8 pàgines, començant per l'estiu, això respon a l'acció de la novel·la. Podeu dir què passa a cada part només amb quaranta paraules per a cadascuna.

Estiu:

.....
.....
.....

Tardor:

.....
.....
.....

Hivern:

.....
.....
.....

Primavera:

.....
.....
.....

2.3. Tancaments i obertures

A) Podeu dir com acaba cada capítol i si hi ha alguna expressió repetida o semblant? Quines?

B) Us veieu amb cor de fer una redacció sobre la novel·la fent servir les lletres capitals de cada capítol? Us ajudo:

La Calor Sufocant Era...

2.4.

Feu una proposta canviant el gènere dels personatges. O situant-la en un futur de ciència ficció. O a l'època dels romans? Les veieu creïbles? Per què?

.....
.....
.....
.....

2.5. Exercici de responsabilitat lectora

Suposem que sou els responsables d'aquesta editorial. Suposem que feu la feina de cercar obres i autors i promocionar-los o/i vendre llibres. Un dia se us acosta el cap de la xarxa comercial a escoles. I us pregunta:

La novel·la aquesta que dieu, Paraules de Júlia, l'he de promocionar a les escoles. M'hauríeu de donar indicacions de per a quins cursos la recomaneu, i perquè. És que no vull tenir problemes per vendre-la.

Si poseu la vostra opinió i us convenç, penso que us haureu fet un gran favor!

PART 3. LES ALTRES ASSIGNATURES

3.1. Visual i plàstica

Si és possible, per parelles, feu un prototipus de pendrive alternatiu a la bola del món, que també sigui un penjoll discret i serveixi per a la mateixa finalitat. Especifiqueu les característiques tècniques i dissenyeu l'embolcall (paquet, bossa, packaging).

3.2 Llengua

Feu la carta que la Júlia mai no va escriure a l'Helena, on li explica una mica allò que hi ha al pendrive i el que li ha passat amb en Narcís Ochoa, i també com se sent, i perquè vol tenir el fill. I quin futur es planteja. I on li expliqui què sent envers la seva pròpia mare i envers l'Helena.

3.3 Llengua anglesa

Imagineu el diàleg entre l'Adam i la Júlia al centre comercial. Descriviu els personatges: roba, característiques, actituds... Feu el guió i el diàleg, com si fos part d'una obra de teatre.

Enregistreu-lo per parelles amb el mòbil.

3.4. Llengua castellana

Busqueu el poema de Pablo Neruda que fa que en Pato se'n vagi de classe: *Puedo escribir los versos más tristes esta noche*. Reciteu-lo enregistrant-lo al vostre mòbil. Escolteu-vos a soles, de nit.

3.5 Música

Resulta que una productora de cinema ens ha comprat els drets per fer una pel·lícula, però ens demana una llista de cançons per tal que els guionistes s'hi inspirin. Hauríeu de fer una llista de reproducció (playlist) amb les cançons que us semblin més adients per a la banda sonora. Heu de definir vuit escenes principals i posar-hi música a cadascuna. Dues de les cançons com a mínim han de ser sense drets (creative commons).

3.6. Tecnologia

Cal ajudar les dues amigues a posar-se en contacte! Podrem fer un inventari d'aplicacions i sistemes de comunicació que puguin servir per comunicar-se a distància i que haurien pogut permetre mantenir la relació entre les dues amigues? Han de reunir criteris d'accés senzill, ser discrets, gratuïts o molt barats.

3.7. Matemàtiques

Calcular, a partir d'estadístiques, la probabilitat que a la teva ciutat o comarca s'esdevingui un cas de embaràs no desitjat, un cas de maltractament domèstic, un cas de bullying escolar. Fer-ne un mapa per zones, dies i horaris de risc.

3.8 Biologia

Fer un inventari dels símptomes de l'embaràs i dels canvis experimentats al llarg del primer trimestre en la protagonista. Factors de risc en un embaràs en els darrers mesos i possibles complicacions que portin a la mort de la mare, encara que sigui jove.

3.9 Tutoria

Visionat i comentari de la pel·lícula *Juno*, de Jason Reitman, que parla de l'embaràs adolescent. Comparació amb la situació descrita a la novel·la.

Anàlisi de les divergències de relat si això passa a Copenhague, Alcoy, Fez, Riad, i en diferents entorns culturals, socials i econòmics.

3.10 Literatura universal

Fer lectures comparatives. Temàticament tenim dues propostes no excloents:

Sobre el tema de l'abús i l'avís narratiu: Lectures de conte de la *Caputxeta Vermella* en versió de Charles Perrault (edició ideal i descatalogada, la d'Ed. Joventut, traducció de Marià Manent i Josep Carner) i comparació amb la situació descrita a la novel·la. També la versió dels Germans Grimm i veure com estructuraven la responsabilitat i el sentit del conte de manera diferent.

Sobre el tema de la vampirització i l'explotació dels altres: Els vampirs i la seva representació en l'àmbit familiar i social: *L'arbre generós* de Shel Silverstein (Ed. Kalandraka) i el visionat de la pel·lícula *Blade Runner*. Treball comparatiu i veure qui és aprofitat i per a quina finalitat. Justificació de l'abús i necessitat de la justícia com a treball d'ètica i filosofia.

3.11 Treball de síntesi

Elaborar el *booktrailer* del llibre. Condicionar-ho a una durada màxima de 50 segons i que tingui un caràcter clarament promocional. Penjar-lo a les xarxes socials.

Nota literària final

Per cert, en qualsevol situació en què us sembli que hi ha indicis d'abús sexual a menors, truqueu al 016. És una trucada anònima i no queda enregistrada. I és la fi dels llops.

Dibuixos del llibre *Les faules d'Isop*, Barcelona, 1576